

UNGEKLIMARÅDETS ANBEFALINGER TIL ET MERE BÆREDYGTIGT LANDBRUG

[61%](#) af Danmarks areal er landbrug, hvilket gør Danmark til et af de mest intensivt opdyrkede lande i hele verden. Samtidigt står landbruget for en væsentlig del af Danmarks CO₂-udledning, hvoraf kvæg- og svineproduktionen alene står for knap 20%. For at Danmark kan opfylde 2030-målsætningen og leve op til Parisaftalen, og samtidigt vende den nedadgående udvikling af den danske natur, er det derfor essentielt, at der laves en gennemgribende udvikling af det danske landbrug. En udvikling, som skal stoppe dyrkningen af kulstofrige jorde, allokere flere støttemidler til miljøtiltag, og skabe et langt mere plantebaseret landbrug frem for animalsk, som sikrer mere plads til naturen. Vi skal gøre op med, at Danmark er et svineland, og i stedet skabe en fortælling om gode danske rodfrugter, bønner og ærter. I dette dokument fremsætter Ungeklimarådet 7 anbefalinger, som skal skabe et landbrug, der bidrager til denne grønne udvikling.

Ungeklimarådet mener, at:

- 1) Danmark skal have den plantebaserede førertrøje
- 2) Der skal udtages minimum 100.000 ha lavbundslande
- 3) En grøn og retfærdig landbrugsstøtte er nødvendig
- 4) En grøn jordbrugsfond skal oprettes
- 5) Afskovning relateret til dansk import af råvarer skal stoppes
- 6) 9 meter randzoner skal genindføres
- 7) Landbrugsuddannelser skal være grønnere

1. Danmark skal have den plantebaserede førertrøje

Danmark producerer rekord meget svinekød pr indbygger. Det er med til at sætte Danmark i toppen af de lande, som udleder mest CO₂ pr. indbygger. Landbruget optager 61% af Danmarks arealer, heraf bruges 80% til proteinfoder, hvilket efterlader meget lidt areal til urørt natur. Der er et presserende behov for en omstilling af vores fødevareproduktion, så den i langt højere grad baserer sig på planter, til gavn for natur, klima og sundhed. Derudover importerer Danmark store mængder soja som proteinfoder til svinene, hvilket bidrager til de enorme fældninger af regnskove og dermed ødelæggelsen af det mest artsrige økosystem i verden.

En betydelig mindsning af den animalske produktion og en satsning på plantebaserede proteiner vil derfor have væsentlige positive effekter på biodiversiteten og klimaet:

1. Det vil frigive store arealer herhjemme, som kan udlægges til vild natur, der kan fremme biodiversiteten, sikre jordkvaliteten og lagre store mængder kulstof.
2. Det vil mindske importen af proteinfoder og skovrydningen af regnskoven - en af klodens mest dyrebare økosystemer - og dermed hjælpe utallige arter og de oprindelige folk, samtidigt med at der bibeholdes en væsentlig CO₂-”støvsuger”.
3. Vi vil vise verden, at man kan producere høj-kvalitet bæredygtigt protein til mennesker og have en spændende madkultur, uden at overskride planetens grænser.

Fremtidens kost vil i højere grad være plantebaseret, og dette bør det danske landbrug omlægges til. Derfor skal det danske landbrug sigte efter at blive førende inden for en plantebaseret produktion, hvor eksempelvis ærter, bønner og frugt i langt højere grad produceres lokalt i stedet for at blive fløjet ind fra hele verden. Landbruget har et ansvar, og det ansvar bliver kun løftet ved, at de får lov til at satse stort på fremtidens grønnere kost.

Det skal ikke være den udenlandske efterspørgsel på dansk grisekød som styrer landmandens produktion, men derimod en produktion som er med til at skabe en bedre fremtid og folkesundhed. Det kræver en støtte til omlægningen af den animalske produktion, som skal facilitere et landbrug, der øger biodiversiteten og mindsker fødevareproduktionens klimaaftryk. Danmark har et verdensførende landbrugserhverv, som skal blive ved med at være førende. Fremtiden skulle gerne blive grønnere, og dette skal landbruget bidrage til.

2. Der skal udtages minimum 100.000 ha lavbundslande

Ungeklimarådet mener, at regeringen skal udnytte det potentiale, der ligger i at udtage en stor del af landbrugets lavbundslande. [7%](#) af det nuværende landbrugsareal, svarende til 170.000 ha jord, er kulstofrige lavbundslande, som i 2018 udledte ca. 4,8 mio. ton CO₂e. Ophør af dyrkning af de kulstofrige lavbundslande vil være [det mest oplagte reduktionstiltag](#) inden for landbruget, som samtidigt vil frigøre arealer med plads til naturen. Der er et reduktionspotentiale på 4,1 mio. ton CO₂e, hvis alle lavbundslandene blev vådlagte. Med andre ord vil man have nået en femtedel af klimalovens 2030-målsætning. Derfor anbefaler Ungeklimarådet, at 100.000 ha landbrugsjord

bestående af lavbundsjordene udtages. Disse arealer skal være udpeget senest i 2030 og senest fuldt realiseret i 2040.

Udtagning af lavbundsjordene vil også kunne frigøre plads til mere vild natur - plads som naturen har hårdt brug for. Det er dog langt fra alle lavbundsjordene som er rentable at tage ud, da en vådlægning af dem kan få nævneværdige sideeffekter som fosfor-problemer og uforholdsmæssige omkostninger. Men vådlægning af store dele af lavbundsjordene vil have en positiv miljøeffekt, da det vil mindske udvaskningen af kvælstof grundet stop af gødning på arealerne. Det skønnes at vådlægningen koster 20 - 138 kr. pr. ton CO₂e¹. Lavbundsjordene med højværdiafgrøder ligger på 200 kr. pr. ton CO₂e. Det er alt andet lige et billigt klimatiltag med stort reduktionspotentiale, som regeringen bør benytte sig af.

3. En grøn og retfærdig landbrugsstøtte er nødvendig

I det seneste årti har EU mistet en tredjedel af de små landbrug. Samtidigt ejer [3%](#) af landbrugerne over halvdelen af landbrugsjorden. Ved at være hektarbaseret favoriserer den nuværende landbrugsstøtte storskala industrilandbrug frem for et landbrug, som vægter miljø og natur højest. Ungeklimarådet mener, at der er brug for et opgør med den nuværende støtteordning. Der skal skabes økonomiske rammer, som faciliterer et bæredygtigt landbrug, hvor naturbeskyttelse, jordens sundhed og vegetabilsk, frem for animalsk, produktion er i højsædet. Ungeklimarådet mener, at dette skal gøres ved at

- give flere midler til grønne initiativer ved at rykke støtte fra direkte hektarstøtte (søjle 1) til landdistriktspolitikken (søjle 2), som skal støtte natur og miljøtiltag. I 2020 blev der blot overført 7% fra søjle 1 til søjle 2. Dog gør EU's landbrugspolitik det muligt at overføre op til 15% af midlerne. Ungeklimarådet mener, at muligheden for at overføre 15% bør udnyttes.
- differentiere hektarstøtten alt efter produktion, således humant konsum får størst støtte og animalsk får mindst. Det bør belønnes at drive et mere plantebaseret landbrug, hvorfor hektarstøtten bør tilgodeses de landbrug, som ønsker at tage initiativ til dette.
- give støtte til vertikalt landbrug. En del af fremtidens landbrug kommer muligvis til at foregå vertikalt - et innovativt koncept hvor arealudnyttelsen er ekstremt effektiv, og hvor der holdes et lukket næringsstofkredsløb. Det giver ingen mening, at et initiativ som dette ikke kan modtage samme landbrugsstøtte, fordi det anvendte areal er mindre.
- allokere flest penge til de første 30 hektar, således andelsgårde og småskalalandbrug understøttes. Som EU-land har Danmark mulighed for at omfordele 30% af det nationale støttebeløb til de første hektar, som landbrugeren søger støtte til. Denne omfordeling bør

¹ Klimarådets, "Kulstofrige Lavbundsjordene analyse", 2020

Danmark benytte sig af for at fremme småskalalandbrug, samt gøre det nemmere for førstegangskøbere at opstarte deres eget landbrug.

4. En grøn jordbrugsfond skal oprettes

Vi mener, at der bør oprettes en grøn jordbrugsfond, hvor landbrugere skal kunne leje jord, således de ikke skal gældsætte sig for livet, når de køber en gård. Jordbrugsfonden vil være med til at fremme småskalalandbrug og give plads til unge landbrugere, som har en drøm om at have eget landbrug eller være fælles om et. Det kan styrke samfundet markant ved blandt andet at mindske landbrugets gæld og bane vej for unge kræfter og nye måder at gøre tingene på, som ellers ville være besværligt eller umuligt for de unge som ansatte på eller ejere af et storskalalandbrug.

Jordbrugsfonden skal desuden skabe grobund for polykultur, samt en vedligeholdelse og forbedring af jordens mikrobielle liv. Dertil kan fonden opkøbe konkursramte landbrug og udlægge dem til vild natur.

5. Afskovning relateret til dansk import af råvarer skal stoppes

Dansk import og forbrug står for et betydeligt natur- og klimaaftryk globalt set. Skovrydning er en væsentlig årsag til tab af biodiversitet i dyrebare økosystemer, og har samtidig negative konsekvenser for klimaet. CO₂e-udledninger fra skovrydning udgør næsten [12%](#) af de samlede globale drivhusgasudledninger og er næst efter fossile brændstoffer den vigtigste årsag til klimaforandringerne. Jf. anbefaling 3 er der et stort reduktionspotentiale i Danmarks sojaimport. Ved f.eks. at købe certificeret afskovningsfri soja vil CO₂-udslippet fra sojaforbruget i Danmark kunne mere end halveres. Derfor bør der stilles krav om at implementere tiltag på tværs af leverandørkæder og investeringsorganer for at stoppe danske aktørers bidrag til afskovning og ødelæggelse af natur globalt set.

6. 9 meter randzoner skal genindføres

Ungeklimarådet mener, at de 9 meter randzoner skal genindføres. Det giver ingen mening, at der pløjes og sprøjtes så tæt på vores værdifulde vandmiljøer. Det går hårdt ud over vandkvaliteten og naturen via øget næringstilførsel og dermed opblomstring af skyggende alger, som forårsager iltsvind. Den øgede næringstilførsel til især fjordene skader blandt andet ålegræsset, som er enormt effektivt til at [lagre kulstof](#). Et sundt hav og sunde vådområder er ekstremt vigtige

kulstoflagre, som for alt i verden bør beskyttes. Desuden er sunde vådområder som f.eks. store søer på lavbundslande gode til at beskytte fjordene mod øget tilførsel af næringsstoffer fra landbruget. Planterne og dyrelivet i vådområderne kan optage og lagre store mængder næringsstoffer før de skylles ud i havet. Det betyder dog ikke, at vi så bare skal lave flere vådområder for at kunne fortsætte med at sprøjte tæt på søer, åer og bække. Nej, for ved at genindføre de 9 meter randzoner kan vi også spare vandmiljøet for en øget næringstilførsel og dermed undgå de mange tilfælde af iltvind, som vi ser hvert eneste år i Danmark.

Ud over genindførsel af 9 meter randzoner, anbefaler Ungeklimarådet følgende tiltag, som ligeledes vil gavne de omkringliggende vandmiljøer ved bl.a. at kunne mindske det ekstreme iltvind, som mange danske miljøer er plaget af:

- Kvælstofreduktionerne skal reduceres med 15.000 tons senest i 2027, således Danmark lever op til EU's vandrammedirektivs målsætning om at sikre god økologisk tilstand i vandmiljøerne og kystvandene.
- Bruge afgrøder der optager kvælstof og lagrer kulstof tæt på randzonerne og drikkevandsboringer.
- I selve randzonen skal det kun være tilladt at lave skånsom høslæt under særlige hensyn til biodiversitet, f.eks. padder, blomstrende planter og insekter. Høslættet fjerner næringsstoffer fra randzonerne og kan fremme biodiversiteten i randzonerne ved at give plads til bl.a. små nøjsomme blomster, som ellers ville blive kvalt i højt græs og brændenælder. Det høstede materiale kan bruges som dyrefoder.
- Derudover henviser Ungeklimarådet til rådets [naturanbefalinger](#).

7. Landbrugsuddannelser skal være grønnere

I Ungeklimarådets uddannelsesrapport understreger rådet vigtigheden af at uddanne de kommende generationer til at kunne bidrage til at løse klima- og biodiversitetskrisen. I forlængelse af rapporten anbefaler Ungeklimarådet her, at landbrugsuddannelsernes bekendtgørelse ændres, således landbrugsuddannelserne bliver grønnere. Landbruget står over for et generationsskifte, og fremtidens landbrugere skal uddannes til at lede landbruget i en grønnere retning. Derfor er det essentielt med mere klima- og miljøvenlige landbrugsuddannelser, hvor eleverne får teoretiske og praktiske erfaringer med bl.a. småskalalandbrug, vertikalt landbrug, skovlandbrug og bæredygtige dyrkningsmetoder, som mindsker trykket på miljøet og gavner jordens sundhed.

Vi tror på, at der er mange, som ønsker at gå en grønnere vej, og her er det vigtigt at støtte den udvikling. På den måde kan vi sikre, at det danske landbrugserhverv også vil være attraktivt i fremtiden og bidrage til den grønne omstilling.